

Kopija

Žydrės Jautakytės ir Kristinos Žebrauskaitės-Šileikienės

muzikos komplekto – vadovėlio *Muzika* ir mokymosi sąsiuvinio *Melomano užrašai* – 9 klasei

RECENZIJA

Ž. Jautakytės ir K. Žebrauskaitės-Šileikienės parengtas muzikos komplektas 9 kl. yra serijos „Atrask“ leidinys, kuris apibendrina ir susistemina mokinių muzikos mokymosi patirtį žemesnėse klasėse. Leidinio tikslas – kad kiekvienas mokinys išmokytų mėgautis muzika, ne tik ją vartoti, išmokytų ją gerbti ir pajauti, rastų savo savitą santykį su muzika, kadangi muzika lydi žmogų beveik visose gyvenimo situacijose, yra labai svarbi žmonijos kultūros dalis. Autorių siekis – padėti mokiniams suprasti sudėtingą ir įdomų muzikos pasaulį per įvairialypę aktyvią kūrybinę (muzikavimo, muzikos klausymo, muzikos rašto, muzikinių disputų ir pranešimų, savarankiškų darbų, įvairių kūrybinių užduočių ir t. t.) projektinę veiklą. Leidinio metodinė struktūra apima ne tik esminių dalykinių kompetencijų ugdymą, bet ir išryškina bendrųjų kompetencijų puoselėjimą. Tai *pirmasis muzikos komplektas* Lietuvos bendrojo ugdymo mokyklų 9 klasei, kurį sudaro vadovėlis „Muzika“ ir *mokymosi sąsiuvinis* 9 klasei „Melomano užrašai“. Pastaruoju naudojantis devintokai turės galimybę gilinti muzikos žinias, įgūdžius bei gebėjimus. Leidinys sudaro prielaidas aukštai muzikos mokymo kokybei, ne tik suteikia muzikinių žinių, bet ir ugdo mokinių požiūrį į muzikos vertybes, plėtoja bendrųjų vertybinių nuostatų (estetinių, etninių, socialinių ir kt.) sistemą.

Komplekto rankraštis atitinka pagrindinius atnaujintų Pradinio ir pagrindinio ugdymo bendrųjų programų (2008) reikalavimus: komplektas yra skirtas konkrečiam ugdymo koncentrui – 9 klasei, supažindinama su Vakarų muzikos raida nuo jos ištakų iki suklestėjimo XIX a. ir gilinamasi į muzikos meno akademinį suvokimą, reikalingą tolimesniam muzikiniam ugdymuisi. Komplekto mokymo turinys atitinka Pradinio ir pagrindinio ugdymo bendrųjų programų (2008) ugdymo gairėse apibrėžtą muzikos dalyko 9 kl. ugdymo turinį, teminės užduotys padeda įgyti žinių ir gebėjimų, įvairios didaktinės priemonės ir mokymosi sąsiuvinis „Melomano užrašai“ padeda įvertinti mokinių pažangą ir įsivertinti pasiekimus naudojant įvairias mokymosi strategijas, stebint savo mokymosi rezultatus ir įsivertinant muzikinę patirtį. Leidinys išsiskiria iš kitų muzikos vadovėlių 9 klasei, nes sudaro prielaidas naujai pateikti tradicinį mokymo turinį, tuo pačiu plėtoti mokinių muzikalumą, suponuoti perkeliamuosius gebėjimus.

Komplektas yra tikslingai orientuotas į muzikos mokymo specifiką 9 klaseje: metodinė koncepcija yra šiuolaikiška ir patraukli, atskleidžianti, jog muzika yra ne tik pramoga, bet ir filosofija, gyvenimo būdas, net mokslas, tai pateikiant muzikos istorijos kontekstuose ir siejant su mokiniams artima bei pažįstama nūdienos muzikine aplinka. Teminis išdėstymas – nuoseklus ir logiškai pagrįstas, o pagrindinė leidinio koncepcija yra pateikti muzikines žinias gilinantis į muzikos žanrų ir stilių pažinimą, muzikos rašto įvaldymą, muzikos terminijos išmanymą bei

UAB „SVIESA“ leidykla
GAUTA

2014 m. 07 mėn. 08 d.

Reg. Nr. 01-5-323

Kopija tikra

pritaikymą praktinėje muzikinėje veikloje. Kaip žinia, tinkamas muzikos pažinimo užduočių išdėstymas užtikrina muzikos atlikimo ir suvokimo kokybę vyresnėse klasėse. Be to, vadovėlyje pateikiama pamokų temų medžiaga grindžiama informatyvia ir įtaigia vaizdine informacija, t. y. plataus muzikinio konteksto iliustracijomis, mokymosi sąsiuvinyje – kūrybinėmis idėjomis, įvairiomis praktinių veiklų užduotimis, šiuolaikinių technologijų integravimu ir t. t. Visa tai teikia patrauklumo akademinį žinių suvokimo ir įsisavinimo procesams. Kita vertus, mokytojas gali rasti kūrybinių idėjų pamokos temos plėtojimui, projektinei veiklai, mokinių saviraiškos galimybėms.

Vadovėlių sudaro penki skyriai. Keturiuose iš jų gilnamasi, kaip praeities kūrybinės idėjos kartojosi vėlesnėse epochose, kaip istoriniai ir visuomeniniai įvykiai veikė muzikos kūrėjus, kokia muzikos įtaka visuomenei, daug dėmesio skiriant stiliaus sampratai muzikos istorijos kontekste. Kiekvienos pamokos teminė informacija sudaryta iš tam tikrų sudedamųjų dalių. Kiekviena tema prasideda „Temos klausimu“, skatinančiu susimąstyti ir aktyviai ieškoti atsakymo į būsimos temos išvalgas. Skyrelyje „Įdomu“ pateikiama įdomių muzikos ir meno pasaulio įvykių ir faktų, o skyrelyje „Svarbu“ pristatomi svarbūs Lietuvos ir pasaulio kultūros faktai siekiant visuminio mokymosi su tikslu supažindinti ir padėti suprasti įvairialypę muzikinę kultūrą ir tradicijas, palyginti jas su savo gyvenimo realijomis, skatinti gerbti savo ir kitų tautų bei epochų kultūrą. Pamokos pabaigoje esantis skyrelis „Diskusijai“ kelia probleminius klausimus, į kuriuos atsakius galima susidaryti esminį temos vaizdą suvokiant muzikos paskirtį ir reikšmingumą, vertinant istorinį muzikinį palikimą, puoselėjant asmeninę muzikinę kūrybinę patirtį. Skyrelyje „Reikšmingi žodžiai“ – pateikiami muzikos terminai, susiję su nagrinėjama tema ir padedantys orientuotis ieškant informacijos bei mokantis savarankiškai. Muzikos terminų bendras žodynėlis taip pat pateikiamas vadovėlio pabaigoje. Pamokos temą atskleidžiantis muzikos kūrinių sąrašas nurodomas skyrelyje „Grojaraštis“. Tai muzikos klausymuisi parinktas repertuaras, padedantis suvokti įvairių stilistinių laikotarpių ir kultūrų muzikos kūrinius. Taip pat vadovėlio pabaigoje sudarytas nedidelis „Dainynas“ leis pamokoje pasimėgauti vokaline muzika. Visose vadovėlio skyriuose pateikiamose temose laikomasi bendros struktūros. Kiekvienas skyrius baigiamas žinių apibendrinimu ir pasitikrinimu. Paskutinio, penktojo, skyriaus pamokos suteiks galimybių apibendrinti įgytas žinias, jas pasitikrinti ir įsivertinti samprotaujant apie muzikos stilių raidą (nurodant įvairių epochų muzikos kūrinių stilistinius skirtumus, atpažįstant klausomus kūrinius bei jus siejant su kūrėjų asmenybėmis ir t. t.). Vertinga pastebėti, kad greta kiekvienos pamokos temos vadovėlyje randame nuorodą į „Melomano užrašus“ (į mokymosi sąsiuvinį) su fiksuotomis grafinėmis ikonomis (jas mokiniams teks atidžiau įsidėmėti ar kas kart vis prisiminti), kurios yra nuoroda į pamokos temos užduotį ir jos atlikimo ypatumus.

Mokymosi sąsiuvinyje esančios temos-užduotys nekontrastuoja su vadovėlyje esančiomis pamokų temomis, o tik papildo viena kita. Užduotis „Epochų langai“ skirta svarbiausiai

informacijai apie Vakarų muzikos istorijos epochas susisteminti, o „Informacijos langas“ jau pateikia svarbiausią su tema susijusią informaciją, kurią mokiniams tereikia apibendrinti patiems pagal nurodytus kriterijus. Tai skatina mokinius suvokti muzikos įvairovę, įvaldyti jos sąvokas muzikos istorijos kontekste. „Refleksijos užduotis“ – tai klausimas, pamokos pradžioje padedantis mokiniui įsivertinti muzikinę patirtį, mokytojui leidžiantis labiau individualizuoti muzikos mokymą, atsižvelgiant į skirtingus mokinių interesus, poreikius ir patirtį. Ši užduotis susijusi su vadovėlyje kiekvienos pamokos pradžioje esančiu „Temos klausimu“, kuris skatina mokinius pirmiausia patiems atrasti atsakymą į būsimos pamokos teminę informaciją. „Muzikavimo užduotis“ apima grojimą ir dainavimą, be to, rekomenduojama mokiniams pasiūlyti ir savo mėgstamų kūrinių, o jei mokomasi muzikos papildomai, siūloma pademonstruoti ir savo patirtį. Mokymosi sąsiuvinio dėmesio centre yra „Muzikos klausymosi užduotys“, skatinančios mokinius mąstyti, analizuoti ir vertinti klausomą muziką (apibūdinti skirtingų kūrinių charakterį, nuotaiką, emocijas, poveikį, atlikimo ypatumus, asociacijas, kūrinių panašumus bei skirtumus; klausytis muzikos kūrinio ir sekti jo partitūrą (fragmentą), paaiškinti notacijos ženklus; klausomus muzikos fragmentus lyginti ir grupuoti (nemažai apibūdinimų prašoma pateikti lentelėse, diskutuoti su suolu draugu ar grupe) ir t. t.), t. y. mąstyti savarankiškai ir kritiškai, spręsti keliamus klausimus su klasės draugais, atrasti ir kurti, diskutuoti, kūrybiškai atlikti užduotis, įgyvendinti projektines veiklas. „Tyrimo užduotis“, kelia aktualius, probleminius nagrinėjamos temos klausimus, skatina mąstyti ir diskutuoti, išsakyti savo nuomonę, ją pagrįsti ir išklausyti kito nuomonę, analizuoti žodinius ir natų tekstus, klausomos muzikos kūrinius pagal tam tikrus iš anksto nurodytus kriterijus ir pan. (įsivertinti muzikinę patirtį pagal sudarytą kompetencijos žemėlapi, p. 9; iš pateikiamų natų pavyzdžių išrinkti muzikos išraiškos priemones žyminčius ženklus, p. 18; remiantis iliustracijomis įvardyti muzikinės stilistikos ypatumus, argumentuoti nuomonę, p. 29; įvertinti šeimos muzikinę patirtį, sukurti namų muzikavimo viziją, p. 68; ir t. t.), siūlomos užduotys įvairiomis socialinėmis formomis: individualiai, poromis, grupėmis. Tiems, kurie labiau domisi kūryba, įvedama „Kūrybinė užduotis“ kaip savarankiškos kūrybos pagrindas. „Atradimų užduotis“ nukreipia rinkti medžiagą ir rengti pranešimus, kurti muziką, atlikti ilgalaikes tyrimo ar kūrybines užduotis, paliekant erdvės mokiniams pasirinkti jiems tinkamą veiklą ir patirti mokymosi sėkmę. Įtraukiama „Idėjos“ užduotis kviečia pamąstyti, pabūti su savimi, kurti savąją prasminę sąsają su muzika. „Hitas“ – temą apibendrinantis mokinio komentaras, orientuotas į jo ar jos patirties įsivertinimą.

Apibendrinant išsakytus teiginius, galima daryti išvadą, kad Ž. Jautakytės ir K. Žebrauskaitės-Šileikienės parengtas muzikos komplektas orientuotas į visapusišką mokinio ugdymą, teorinių žinių taikymą kūrybinėje praktinėje veikloje, integracinius procesus. Svarbiais mokymosi proceso elementais tampa bendravimas / bendradarbiavimas ir atradimas (temos „Muzika ir šiuolaikinės technologijos“, „Renesanso muzikos ypatumai“, „Baroko epochos ypatumai“ ir t. t.), mokymasis iš

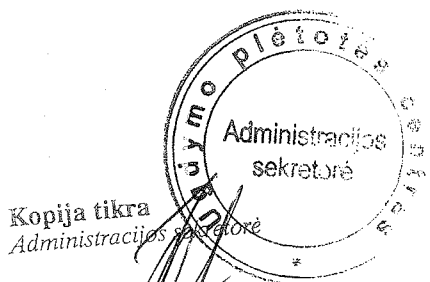
Kopija

patirties („Mokytiis naudinga“, „Klasicizmo orkestras“ ir t. t.), informaciniai šaltiniai („Muzika ir šiuolaikinės technologijos“, „Renesanso muzikos ypatumai“, „Baroko epocha ir vokalinės instrumentinės muzikos žanrai“, „Klasicizmo muzikos formos“ ir t. t.), kūrybiškumas („Mokytiis naudinga“, „Klasicizmo muzikos ypatumai“ ir t. t.), iniciatyva („Muzikos atlikėjai“, „Viduramžių muzikos ypatumai“, „Baroko orkestras ir instrumentinės muzikos žanrai“ ir t. t.), individualūs ir grupiniai projektai („Kaip pasirengti klasės koncertui“, „Muzikos kūrinio interpretavimas“, „Muzikos atlikėjai“, „Renesanso muzikos ypatumai“, „Klasicizmo orkestras“ ir t. t.).

Parengtas Ž. Jautakytės ir K. Žebrauskaitės-Šileikienės naujas muzikos komplektas – vadovėlis *Muzika* ir mokymosi sąsiuvinis *Melomano užrašai* 9 klasei – atitinka pagrindinius vadovėlio turiniui keliamus reikalavimus pagal „Bendrojo ugdymo dalykų vadovėlių turinio vertinimo tvarkos aprašo“ 6 punktą (patvirtintą Ugdymo plėtotės centro direktoriaus 2012 m. sausio 6 d. įsakymu Nr.VK-14) ir rekomenduojamas leidybai.

Recenzavo

Doc. dr. mokytoja ekspertė Asta Rauduvaitė

Kopija tikra
Administracijos sekretorė

Jovita Avizienienė
2014.07.02